Stilisztika feladatlap – összesen 31 pont

1. Ugyanazt a közlést többféle stílusban is megfogalmazhatjuk. Írd az alábbi mondatok után a pontozott vonalra annak a stílusárnyalatpárnak a sorszámát, amelyik leginkább jellemzi őket! (A pár mindkét tagjára figyelj!) (4 pont)

1. közvetlen és udvarias
2. közvetlen és durva
3. távolságtartó és udvariatlan
4. távolságtartó és udvarias

a) Menj el légy szíves, szeretnék egyedül maradni. ……

b) Távozzon! ……

c) Kérem, hagyjon magamra! ……

d) Látni sem akarlak! ……

2. Petőfi Sándor híres elbeszélő költeménye, a *János vitéz* egy életképpel kezdődik. A feladatban az eredeti szöveg mellett négy további változatot olvashatsz. Válaszd ki, melyik milyen stílusrétegben íródott! A felsoroltak közül válassz! Egy kimarad! (5 pont)

Stílusrétegek: szónoki stílus, hivatalos stílus, társalgási stílus, publicisztikai stílus, tudományos stílus, szépirodalmi stílus

A) „Tüzesen süt le a nyári nap sugára / Az ég tetejéről a juhászbojtárra. / Fölösleges dolog sütnie oly nagyon, / A juhásznak úgyis nagy melege vagyon.” (Petőfi Sándor: *János vitéz*)

……

B) Ti, juhászok, akik a legnagyobb nyári hőség idején is helytálltok, ha kell, dacoltok az elemekkel, ne feledjétek a rátok bízott értéket! Mert a nyáj több annál, mint csupán néhány száz juh: a nyáj az egész falu megélhetését biztosítja, a jövő záloga.

……

C) Több tízmilliós kárt okozott egy felelőtlen juhász Bács-Kiskun megyében. A nyári melegben mintegy 150 juhból álló nyáját hagyott felügyelet nélkül, miközben a közeli pataknál szórakozott. Az állatok elkóboroltak, a helyszínre érkező állatvédők megfeszített munkával próbálják befogni a legyengült, ijedt patásokat.

……

D) A vadakat terelő juhász (a továbbiakban: juhász) által elkövetett cselekmény kimeríti a hanyagságból elkövetett nyájvesztés tényállását. Fent nevezett az elkövetés idején a törvényes képviselője által rábízott élő javakkal (a továbbiakban: nyáj) helytállni nem tudott.

……

E) A nyári időszakban a napsugarak beesési szöge a Föld síkjával tompaszöget zár be. Ebben a periódusban a mérsékelt égövbe tartozó Kárpát-medence alföldi területein a legmagasabb napi hőmérséklet meghaladhatja a 40°C-ot, de az emberek hőérzete ennél is melegebb lehet. A hőérzetet számos tényező (pl. kor, fizikai állapot stb.) befolyásolhatja. A szabadban végzett munka fokozott óvatosságot igényel, fennáll a hipertermia és a dehidratáció veszélye.

……

3. A szóképek a stilisztika eszközei. A szóképeket a költők is előszeretettel alkalmazzák verseikben azért, hogy még érzékletesebbé tegyék gondolataik, érzelmeik kifejezését. Írd a szóképekhez a hozzájuk tartozó idézetek sorszámát! (10 pont)

1. „Szívemnek gyöngyháza, lelkem Iluskája” (Petőfi Sándor: *János vitéz*)

2. „Ösztövér kutágas, hórihorgas gémmel / Mélyen néz a kútba s benne vizet kémel:” (Arany János: *Toldi*)

3. „Elváltak egymástól, mint ágtól a levél” (Petőfi Sándor: *János vitéz*)

4. „Tanulj dalt a zengő zivatartól, / Mint nyög, ordít, jajgat, sír és bömböl” (Vörösmarty Mihály: *A vén cigány*)

5. „Mint komor bikáé, olyan a járása, / Mint a barna éjfél, szeme pillantása” (Arany János: *Toldi*)

6. „Egy kirakatban lila dalra kelt / Egy nyakkendő.” (Tóth Árpád: *Körúti hajnal*)

7. „A szívem egy nagy harangvirág / S finom remegések: az erőm. (Ady Endre: *A Tisza-parton*)

8. „Barlangjában belől bömböl a mord medve.” (Csokonai Vitéz Mihály: *Az estve*)

9. „Bűvölten állt az utca. Egy sovány / Akác részegen szítta be a drága / Napfényt” (Tóth Árpád: *Körúti hajnal*)

10. „Vár állott, most kőhalom; / Kedv s öröm röpkedtek, / Halálhörgés, siralom / Zajlik már helyettek.” (Kölcsey Ferenc: *Himnusz*)

metafora: ……...

ellentét: …….

megszemélyesítés: ……

halmozás: …….

hasonlat: ……

szinesztézia: …….

alliteráció: …….

4. A következő szövegrészlet egy igénytelen stílusban megfogalmazott iskolai szóbeli feleletből származik. Olvasd el a felelet szövegét, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat! (12 pont)

„A törökök jól átverték a magyarokat, amikor csellel elfoglalták Buda várát. Az is tök gáz volt, hogy Török Bálintot is foglyul ejtették. Amikor ezt a királyné megtudta, nagyon kiborult, és kisfiával együtt lelépett Erdélybe. Ezt irtó izgalmasan mutatja be az Egri csillagok. Én nagyon bírom Gárdonyi Géza regényét."

a) Milyen nyelvhasználati, stilisztikai hibákat követett el a tanuló? Húzd alá a hibákat! (6 db)

b) Hogy hangozna a felelet megfelelő stílusban? Javítsd ki az előzőleg aláhúzott kifejezéseket! A javításokat írd a pontozott vonalakra!

…….

…….

…….

…….

…….

…….